

תושב"ע- הערכה חלופית

נושא: "התשובה"

מתוך הספר "במסעטי ההלכה"

"אם אתה מאמין

שאפשר להקל

תאמין שאפשר לתקן"

(ר' נחמן מברסלב)

שם התלמיד/ה:

כיתה: _____

שם המורה:

תוכן ענינים

עמוד 1	דבר אלק התלמיד
עמודים 2-4	המסע אלק התשובה - סיכום
עמוד 5	סיכום עיקרי התשובה עפ"י הרמב"ם, הרב קוק, הרב שטיינלץ
עמוד 6	תעודת ליהוד
עמודים 7-11	הראיון - הנחיות
עמוד 12	רפלקציה
עמודים 13-15	"הכח לשנות"
עמוד 16	משב המורה - סיכום
עמוד 17	מחווון לתלמיד
עמודים 18-19	נספחים

"תשובה"

תלמיד יקר-

במסגרת לימודי יחידת 'דינים' כחלק ממקצוע תושב"ע הנך נדרש להגיש מטלה במסגרת "הערכה חלופית".

הנושא הנלמד : תשובה

המושג "תשובה" מעלה על פי רוב אסוציאציות של המונח "חזרה בתשובה" ואולם במהותו הוא מייצג התנהלות הכרחית ביחסים שבין אדם לחברו, לעצמו ואלוקיו, ומשמעותו- תיקון הדרך, חזרה למוטב. עבודה זו תעסוק בנושא שנוגע בכולנו "התשובה".

מה היא תשובה?

האפשרות לתקן, לחזור לסדר החיים הנכון. כולנו כבני אדם ולא מלאכים חווים מעידות תסכולים, התמודדויות. לא פעם אנו שואלים את עצמינו במה שגינו? כיצד נוכל להיות טובים יותר? נעימים יותר ומאירים יותר לסביבתנו? וכן מהי הדרך לתקן...

"כל עוד הנר דולק"

אפשר עוד לתקן"

הנסע אל התשובה

כרגע אנו במסע אל התשובה ובמסגרתו נחשפנו למבט מעניין על המושג 'תשובה' כמושג רחב הרבה יותר ממה שלמדנו ברמב"ם.

במקורות שמופיעים בנספח המצורף, למדנו ש...

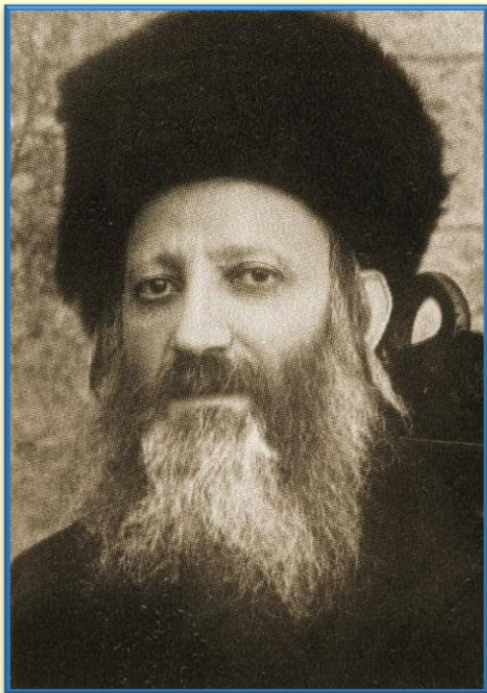
הראי"ה קוק

"התשובה" היא ראשית כל, שיבה אל עצמנו, אל שורש נשמתנו.

האלוקים נטע בכל אחד מאיתנו יעוד יחודי. אך, כנראה שיעוד זה, פעמים, מתחבא או נעלם במהומת החיים הסובבים אותנו,

ואם אנו מתעלמים ממנו ואפילו לתקופה קצרה, מיד קול פנימי מהדהד בנו לשים לב לעצמנו.

לשוב לעצמנו ואל יעודנו.

הרב שטיינזלץ

"התשובה" קדמה לעולם.

קרי: עוד לפני שמעד ונפל האדם הראשון בחטא עץ הדעת, כבר נבראה בעולם התשובה.

התשובה עפ"י הרב שטיינזלץ, אינה תשובה מחטא בהכרח, ועל פי 'עיקר תשובה' זה נעסוק בעבודה.

התשובה היא תהליך של חיפוש עצמי שמטריד את האדם תמיד ובגיל ההתבגרות במיוחד...

תשובה היא עניין של שינוי זהות: איך אני מזהה את עצמי, היכן 'אני נמצא'.

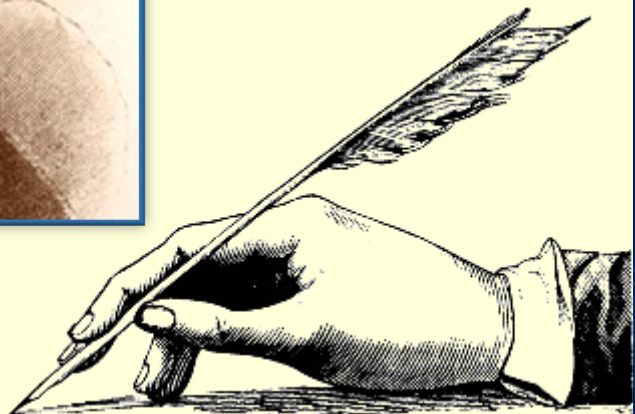
התשובה, אם כן, הינה החתירה הבלתי מפסקת אל ההשלמה ואל השלמות. החתירה קדימה של האדם, של העולם ושל כל ההווה.

הרמב"ם

א. תשובה היא מצווה שמורכבת מוידוי (שכתוב בתורה "והתוודו את חטאתם") שצריכה להיעשות באמירה. חובת הוידוי קיימת גם באופן שבו אדם הזיק את ממון חברו ופיצה אותו על הנזק ובכל זאת הוא חייב להתוודות על חטאו כלפי הקב"ה.

ב. בנוסף לוידוי צריך לעזוב את החטא ולקבל על עצמו שלא לשוב אליו, וכן גם יתחרט על כך שחטא. יוצא שישנם ארבעה שלבים לתשובה: עזיבת החטא, חרטה, ווידוי וקבלה לעתיד.

lc. סכס במילטותיק בקצרה את סיקר התשובה על פי-

הרמב"ם (רבי משה בן מימון) :

"במושה עד משה לא קם כמושה"

הרב קוק (אברהם יצחק הכהן) :

"השיבה אל המקוריות של הוזיים"

(אורות התשובה יב, 1n)

הרב עדין שטיינזלץ :

"ככל שהאדם נעשה יותר עצמו-הרי זוהי דרך תשובתו"

(מתוך מאמר תשובה של הרב שטיינזלץ)

ב. בחר אישיות רבנית אחת מהצחיות שלמדנו

ובצע את המשימות הבאות-

1. עצב תעודת זהות.
2. ספר אודות הדמות, הצג את קורות חייו.
3. הבא תמונה.
4. צרף את התוצר כנספח.

תסודת להות

שם הדמות: _____

קורות חייו בקצרה-

* חי בשנים _____ עד _____ .

* המקומות העיקריים בהם פעל-

• _____

* הנושאים בהם עסק-

• _____

* חיבוריו / יצירותיו-

• _____

משוב
המורה

ג. סלב הראיין - הנחיות

מטלת הביצוע:

* עליכם לבחור דמות בוגרת קרובה [מהמעגל המשפחתי / מכר / שכן / וכד'] לראיון .

* חפשו אדם שעשה שינוי משמעותי בחייו מחמת דחף פנימי/הכרה פנימית של חיפוש ותהייה .

ובכלל זה :

- שינוי משמעותי בתעסוקתו
- חיים מחודשים ושיקום לאחר טראומה של אובדן / פציעה
- תהליך של דיאטה / תהליך של גמילה מעישון.
- עבודה על המידות (התמודדות עם כעס, תאוות וכו')
- חזרה בתשובה – מאדם שאינו שומר מצוות לאדם שומר מצוות וכדומה.

* המרואיין אינו חייב להיות בעל תשובה דתי! שהרי 'תשובה', הינה עפ"י הראייה קוק שיבה אל עצמך ולא דווקא במושגים של קיום מצוות התורה .

* הינכם רשאים לעיין, ללמוד יחד עם המרואיין במקורות המצורפים למסמך (הראייה קוק, ועדין שטינזלץ).

* בקשו ממנו לשתף אתכם בחוויה של טלטול, שינוי זהות וכד' שדמות זו עברה במהלך שנותיה..

* במהלך הראיון, תקשיבו קשב רב לדברי המרואיין.

הדמות שבחרתי לראיון: _____

מה הקשר שלה אליי ? _____

לפניך, שאלות בהן תוכל להיעזר במהלך הראיון:

- תאר לנו את האירוע שעבר עליך וגרם לך לבצע שינוי / לפתוח דף חדש/ לשנות כיוון / לעשות משהו חדש / ללמוד תחום אחר / לשנות תעסוקה וכד' ביום ברגע מסוים?

- מה הרגע שבו החלטת לעשות שינוי בחייד?

- האם ההחלטה הייתה לאחר תהליך כל שהוא או בין רגע?

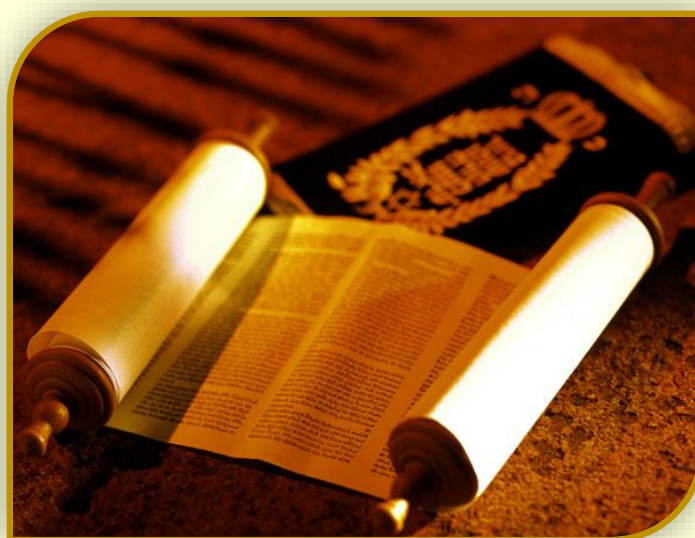
- מה היה הרגע הכי קשה בתהליך? כיצד התמודדת עם קושי זה?

- מי האדם או מה המשפט / ההשראה שלך להצלחה?

- האם אתה מרגיש תחושת סיפוק מהתהליך ומהתוצאה?

- האם לאור הצלחתך, יש בדך הרצון להתמודד עם אתגרים נוספים בחייד?

- מה השתנה באישיות שלך בעקבות ההתבגרות שלך?

- כיצד היית מייעץ לאחרים להתמודד עם קשיים בכלל?

- מסר שתרצה להעביר . . .

משוב
המורה

3. רפלקציה

אתה מתבקש להביא בפני הכיתה את הזוית האישית שלך, מה למדת ומה לקחת לחיים שלך כאן ועכשיו...

1. מה דיבר אליך? ואיזה תכונה \ תעצומות נפש של המרואיין נגעו בך...

2. כיצד עבודתך השפיעה עליך, על התובנות שלך "ביחס לתשובה" או בכלל.

3. תאר קשיים בהם נתקלת במהלך ביצוע המשימה-

הכוז לשנות

כל אחר מהמרשים הכאים מלה נוע
אחר כיחס לשינוי בחיים.

תזיילתו של רבי עקיבא :

"אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום.
פעם אזות היה עומד על פי הבאר. אמר: מי זקק אבן זו?
אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום.
אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא "אבנים שיזקו מים" (איוב יד, יט)?
מיד היה רבי עקיבא דן קל וזומר בעצמו:
מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשין כברזל על אזות
כמה וכמה שיזקקו את לבי שהוא בשר ודם.
מיד זזר ללמוד תורה.
הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות.
אמר לו: רבי למדני תורה.
אזז רבי עקיבא בראש הלזז ובנו בראש הלזז.
כתב לו אלף בית ולמדה. אלף תיו ולמדה. תורת כהנים ולמדה.
היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה."

יוסף משיתא :

בשעה שביקשו שונאים להכנס להר הבית
אמרו: יכנס מהם (=מהיהודים) ובהם (=בבית המקדש שהוא שלהם)
תזלה (=לפני שאנחנו, הרומאים, נכנסים).

אמרו ליה: עול, ומה דאת מפיק- דידך [אמרו לו (=ליוסף משיתא):
היכנס, ומה שאתה מוציא - שלך].

נכנס והוציא מנורה של זהב

אמרו לו: אין דרכו של הדיוט (=אדם פשוט) להשתמש בזו
אלא עול זמן תנינות ומה דאת מפיק דידך [אלא, היכנס פעם שנייה
ומה שאתה מוציא - שלך]

ולא קיבל עליו. (=לא הסכים להיכנס)

אמר ר' פנזוס: נתנו לו מכס ג' שנים ולא קיבל עליו, (=הציעו לו
לקבל סכום כספי גבוה כדי להיכנס שוב, ולא הסכים)
אמר: "לא דיי שהכעסתי לאלהי פעם אחת אלא שאכעיסנו פעם
שנייה?!"

מה עשו לו? נתנו אותו בזמור של זורשים (=משטוז שמנסרים עליו
נסרים) והיו מנסרים בו

היה מצוּוּז ואומר: "ווי אוי אוי שהכעסתי לבוראי!"

בחר אחד מהדרכים הבאים אליו אתה מתחבר וסנה על הסאלות הבאות:

- מה לדעתך נותן את הכוח להתחיל שינוי בגיל מבוגר?

- האם כל אחד בכל מצב יכול להשתנות ולחזור בתשובה?

- כיצד משתנים וחוזרים בתשובה ולא רק כלפי חוץ?

- מה לדעתך גרם לדמות במדרש להרהר במעשיו ולהתחיל בתיקון הפנימי?

משוב המורה

סיכום:

"תשובה"

אחון להסרכה החלופית:

מזדים	פירוט
פתרון חלקים א + ב בעבודה 15%	חלק א'- סיכום מתומצת ורהוט, המעיד על הבנת יסודות התשובה. חלק ב'- הצגת תוצר מוגמר על פי ההנחיות, ועיצוב נאה.
הראיון 40%	ראיון נעשה בצורה רצינית ומעמיקה, דמות ונושא מתאימים לראיון.
מטלת המדרשים 10%	מדרשים – המסר הערכי והחינוכי לתיקון המידות
עבודה שיתופית 10%	הלימוד המשותף נעשה בצורה טובה, כל אחד מחברי הצוות תרם את חלקו, נעשתה חלוקת תפקידים הוגנת, כל חברי הצוות באו לידי ביטוי ועבדו תוך שיתוף פעולה.
רפלקציה 15%	כל אחד מחברי הצוות יגיש רפלקציה בה הוא מסכם את התהליך שעבר כפרט במשימה: קשיים ודרכי התמודדויות, חידושים, מסקנות ותובנות. הרפלקציה מעידה על התבוננות פנימית והשקעה בכתובה.
עמידה בזמנים 10%	העבודה נעשתה תוך עמידה בלוח זמנים כפי שנקבע מראש.

נספח מקורות לעיון נוסף עם המרחב

3. הרב אברהם יצחק הכהן קוק, 'אורות התשובה'

כששוכחים את מהות הנשמה העצמית,

כשמסיחים דעה מלהסתכל בתוכיות החיים הפנימיים של עצמו

הכל נעשה מעורבב ומסופק.

והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד,

היא שישב האדם אל עצמו, אל שורש נשמתו,

ומיד ישוב אל האלוקים, אל נשמת כל הנשמות,

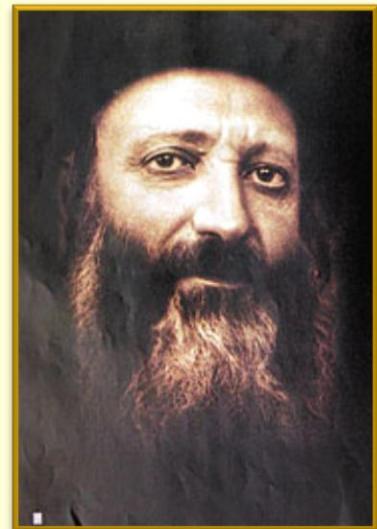
וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדושה ובטהרה.

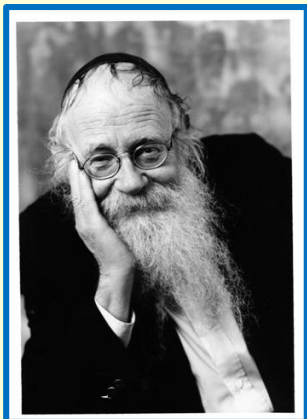
ודבר זה נוהג בין באיש יחידי,

בין בעם שלם,

בין בכל האנושיות,

בין בתיקון כל ההויה כולה.

4. הרב עדין שטיינזלץ, חיי שנה, עמ' 323-326

טענה

התשובה במהותה אינה קשורה לעבירות. למושג יש משמעות של חזרה, שיבה אל המקום, שיבה הביתה.

ראיה מן התלמוד

ברשימה המופיעה בגמרא של דברים שנבראו טרם העולם, מופיעה התשובה (פסחים נד ע"א).

אם כן, אין היא [=התשובה] תלויה בעבירה שלפניה אלא עומדת בפני עצמה.

התשובה, הקיימת מראש מקדם, מלפני היות עולם, היא השיבה או הפנייה אל הקב"ה....

התשובה היא בראש ובראשונה "שובו אלי" (זכריה א, ג), בלי קשר לשאלה האם נעברה עבירה או לא...

במהות הדברים, צריכים אנחנו לחזור בתשובה על כך שאנחנו חיים פרטיים - 'חיים אזרחיים'.

אדם יכול להיות שומר מצוות; אבל התודעה שלנו כמכלול, היא בדרך כלל תודעה אזרחית - ללא הרגשה מוחשית של נוכחות ה' בהם...

התשובה לא אמורה להניע אותנו לקיים עוד מצווה אחת, או לקנות אתרוג מהודר יותר.

תכליתה היא להביא לשינוי התפיסות שלנו ביחס לממשות, לאמיתיות, בכל הנוגע לשאלה מה חשוב באמת ומה לא חשוב...

במלים אחרות, תשובה היא עניין של שינוי זהות: איך אני מזהה את עצמי, היכן 'אני נמצא'.

”עלה למעלה עלה

כי בוח עז לך

יש לך כנפי רוח

כנפי נשרים אבירים

אל תכחש בם

פן יכחשו לך.

דרוש אותם

וימצאו לך מיד ”

צוות תושב"ע

אמי"ת מרכז טכנולוגי דתי

אשקלון

